

Historik – information om ändringar i vägledning 2018:1

Denna bilaga beskriver de sakliga ändringar som gjorts i vägledningens olika versioner. Versionerna presenteras i fallande kronologisk ordning, det vill säga den senaste ändringen redovisas först.

Version	Beslutsdatum	Kapitel, avsnitt eller bilagor som ändrats
4		Sammanfattning, 1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13, 1.14, 2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.9, 2.10, 2.12
3	2020-06-17	Sammanfattning, 1, 1.1.1, 1.2, 1.2.1, 1.2.3, 1.3, 1.5, 1.6, 1.7, 1.7.2, 1.8, 1.10, 2, 2.1, 2.1.1, 2.2.3, 2.3, 2.6, 2.7, 2.7.2, 2.9
2	2019-06-17	Kortfattad översikt, 1, 1.2, 1.2.1, 1.3, 1.7, 1.7.2, 1.7.3, 1.8, 1.12, 2, 2.2.1, 2.7.2, 2.10

Version 4

Sammanfattning

Redaktionella ändringar. Förtydligande gällande reglerna i förvaltningslagen. Flyttat text om återkallelseförbehåll till avsnitt 2.7.2 ("Möjligheten att ändra ett beslut").

1 Rättelse och ändring av beslut enligt SFB

Fört över texten till ett nytt avsnitt 1.1 ("Allmänt om reglerna om ändring och rättelse i SFB") och delat in den i numrerade underrubriker. Redaktionella ändringar. Förtydligt vilka beslut som kan ändras. Angett att ändring inte *bör* ske efter överlämnade till domstol och lagt till att kontakt kan behöva tas med processjuridisk enhet. Tillagd definition "kvalificerade fel". Förtydligt vad beslut om hel ändring innebär. Korrigerat texten om punkt 2.

1.1 Allmänt om reglerna om rättelse och ändring i SFB

Ny överrubrik. Lagt till beskrivning av syftet med reglerna om rättelse och ändring i SFB.

Avsnitt 1.1.4. Förtydligt hur beslut kan ändras.

1.2 Vem är behörig att rätta eller ändra ett beslut

Tagit bort tidigare text och angett att det är respektive avdelning som är behörig att rätta eller ändra ett beslut med utgångspunkt i arbetsordningen.

1.3 Vilka beslut kan ändras?

Tidigare avsnitt 1.2 med samma rubrik. Förtydligt vilka beslut som kan ändras. Lagt till hänvisning till nytt rättsligt ställningstagande. Redaktionella ändringar och förtydliganden.

Avsnitt 1.3.1 Tidigare avsnitt 1.2.1 med samma rubrik. Redaktionella ändringar och förtydliganden. Lagt till hänvisning till JO-beslut. Lagt in text som flyttas från avsnitt 1.3 ("Vilka beslut kan ändras"). Tagit bort hänvisning till domsnytt 2012:105. Lagt till text om när den enskilde begär omprövning innan ändringsbeslutet meddelats. Tagit bort ruta med oklar innebörd och hänvisning till indragning och återkrav. Utvecklat hur handläggningen ska ske när den enskilde begär omprövning innan ändringsbeslutet har meddelats. Lagt till ruta om ändring av avvisningsbeslut. Lagt till ruta om beslutsmeddelande som skickats ut av misstag när beslut inte fattats i journal.

1.4 Impulser till prövning

Tidigare avsnitt 1.3 med samma rubrik. Redaktionella ändringar och förtydliganden. Ändrat och lagt till hänvisning till JO-beslut. Nytt stycke om när en enskild lämnar in svar på kommunikering/komplettering i tid, men svaret inte beaktas inför beslut. Flyttat den text som gäller omprövning och överklagande till ett nytt avsnitt 1.5 ("Ändring vid begäran om omprövning och överklagande").

1.5 Ändring vid begäran om omprövning och överklagande

Flyttat text från avsnitt 1.4 ("Impulser till prövning") till det här avsnittet. Lagt till hänvisning till allmänt råd. Flyttat metodstödet gällande hantering av ändringsbeslut i samband med begäran om omprövning eller överklagande till det här avsnittet. Exemplet med tårtan har tagits bort. Lagt till uttalanden från förarbetena om vad som ska prövas när det finns ett ändringsbeslut och den enskilde begärt omprövning.

Avsnitt 1.5.1. Tidigare 1.2.4 med samma rubrik. Redaktionella ändringar och förtydliganden. Lagt till hänvisning till JO-beslut. Lagt in text om ändringsbeslut till nackdel för den enskilde i samband med omprövning. Tagit bort exempel om återkrav i rutan om omprövning av ett grundbeslut som ändrats delvis till nackdel för den enskilde.

1.6 Allmänna ombudet

Tidigare avsnitt 1.4 med samma rubrik. Det tidigare avsnittet 1.5 ("Formell prövning") utgår. Texten har flyttats till avsnitt 1.3.1 ("Hur ska olika situationer hanteras") och avsnitt 1.8 ("Handläggning, prövning och utredning").

1.7 Förutsättningar för rättelse eller ändring

Redaktionella ändringar och förtydliganden. Lagt till text om vad villkoret "oriktigt" betyder. Förtydligt att rättelse av oriktigheter kan ske i beslutsbrevet, inte enbart under rubriken "Beslut". Förtydligt text om "oriktighet av ringa betydelse" och lagt till förarbetsuttalanden.

Avsnitt 1.7.1. Lagt till text om att bestämmelsen är tvingande. Redaktionella ändringar och tillägg. Tagit bort avsnitt "Oriktighet av ringa betydelse" och flyttat till gemensamt avsnitt under 1.7 ("Förutsättningar för rättelse eller ändring").

Avsnitt 1.7.2. Redaktionella ändringar och förtydliganden. Infört nya rubriker. Strukturerat om texten för att göra den mer lättläst. Lagt till hänvisningar till litteratur, förarbeten och HFD 2017 not. 27. Ändrat från målnummer till referatnummer. Lagt till text om att bestämmelsen är tvingande. Tagit bort avsnitt "Oriktighet av ringa betydelse" och flyttat till gemensamt avsnitt under 1.7 ("Förutsättningar för rättelse eller ändring"). Lagt till text om kravet på uppenbarhet. Förtydligt texten om förändringar av de faktiska förhållandena. Lagt till text om misstag från den enskilde. Förtydligt text om betydelsen av uppgiftsskyldighet/utredningsansvar under ny underrubrik. Tagit bort exemplet om ansökan om bostadsbidrag.

Avsnitt 1.7.3. Redaktionella ändringar och förtydliganden. Lagt till hänvisningar till förarbeten och till HFD 2017 ref. 59. Tagit bort underrubrik. Skrivit om text under rubrik annan "liknande orsak". Tagit bort hänvisningen till avgörandet från Kammarrätten i Stockholm. Tagit bort avsnitt "Oriktighet av ringa betydelse" och flyttat till gemensamt avsnitt under 1.7 ("Förutsättningar för rättelse eller ändring"). Korrigerat referatet från förarbetena om vad som utgör "annan liknande orsak"

1.8 Handläggning, prövning och utredning

Tidigare avsnitt 1.6 ("Snabb handläggning, komplettering och kommunikering"). Avsnittet har fått ny rubrik och flyttats hit. Lagt till ny text om hur prövningen enligt punkt 2 och 3 ska göras (RS 2022:04). Lagt till nya exempel och ett nytt metodstöd med anledning av RS 2022:04. Lagt till text om prövning vid överklagande. Avsnitten "Om den enskilde

begär något annat” och ”Om den enskilde återkallar sin begäran” har flyttats hit och fått egna rubriker. Hänvisning till JO-avgörande har lagts till. Nytt avsnitt om interimistiska beslut har lagts till.

1.9 Ändring till nackdel för den enskilde

Tidigare avsnitt 1.8 med samma rubrik. Delat in texten i numrerade underrubriker.

Avsnitt 1.9.1. Lagt till ny text om att möjligheterna till ändring nackdel för enskild i s.k. flerpartsärenden är begränsade.

Avsnitt 1.9.2. Delat in texten om ”förfallit till betalning” i underrubriker. Förtydligat texten under rubriken ”Betydelsen av när anledningen till ändring uppstod”.

1.10 När den enskilde ångrar sig

Tidigare avsnitt 1.9 med samma rubrik. Beskrivit JO:s avgörande 2013/14 s. 485 utförligare, liksom den praxis som finns avseende när den enskilde ångrar sig i samband med överklagande eller begäran om omprövning. Lagt till hänvisning till HFD 2015 ref. 73. Redaktionella ändringar.

1.11 Ändring efter två år (tidsfrist)

Tidigare avsnitt 1.10 (”Tidsfrist”). Bytt namn på rubriken. Tagit bort text med felaktig hänvisning till avgörande från HFD. Lagt till förtydligande med hänvisning till HFD 2017 not. 28. Tagit bort text om kammarrättsavgörande som inte kan betraktas som vägledande. Lagt till text om att ny eller ändrad praxis normalt sett inte bör utgöra synnerliga skäl, med hänvisning till HFD 2022 ref. 9. Redogjort för HFD 2014 ref. 39 och HFD 2022 ref 9. Tagit bort text om den äldre förvaltningslagen. Flyttat text om ändringsprövning vid överklagande till avsnitt 1.5 (”Ändring vid begäran om omprövning och överklagande”). Flyttat text om allmänna ombudet till avsnitt 1.6 (”Allmänna ombudet”). Delat in en del av texten i numrerad underrubrik.

1.12 Mer om dokumentation av beslutet

Tidigare avsnitt 1.11 (”Mer om beslutsmeddelandet”). Nytt namn på rubrik. Lagt till beslutsbrev på flera ställen. Lagt till text om hur Försäkringskassan dokumenterar beslut och hänvisning till vägledning 2004:7. Redaktionella ändringar.

1.13 Att verkställa ett ändringsbeslut

Tidigare avsnitt 1.12 med samma rubrik. Redaktionella ändringar. Delat in texten i numrerade underrubriker. Justerat texten i det andra exemplet under avsnitt 1.13.1 med hänsyn till höjd pensionsålder. Förtydligat det andra exemplet under avsnitt 1.13.2.

1.14 Om en domstol upphäver ett ändringsbeslut efter överklagande – vad innebär det?

Nytt avsnitt där det beskrivs vad som gäller när en domstol upphäver eller ersätter/ändrar ett ändringsbeslut.

2 Rättelse och ändring av beslut enligt FL

Förtydligat i vilka fall 37 § FL kan användas. Tagit bort text om att nya FL gäller från och med den 1 juli 2018.

2.1 Vem är behörig att rätta eller ändra ett beslut?

Tagit bort tidigare text och uppgett att det är respektive avdelning som är behörig att rätta eller ändra ett beslut med utgångspunkt i arbetsordningen.

2.2 Vilka beslut kan ändras?

Förtydligat förhållandet mellan ändringsreglerna i SFB och FL. Redaktionella ändringar.

2.3 Impulser till prövning

Viss text gällande överklagande har flyttats till avsnitt 2.4 ("Ändring och överklagande"). Tagit bort "läs mer-rutan" om utredningsskyldighet.

2.4 Ändring och överklagande

Ny rubrik. Viss text gällande överklagande från tidigare avsnitt 2.3 ("Impulser till prövning") har flyttats till den här rubriken. Exemplet med tårtan har tagits bort.

2.5 Allmänna ombudet

Tidigare avsnitt 2.4 med samma rubrik. Lagt till text om att allmänna ombudet inte får överklaga beslut enligt FL. Det tidigare avsnittet 2.5 ("Formell prövning") utgår. Texten har flyttats till avsnitt 2.6 ("Handläggning, prövning och utredning"). Redaktionella ändringar.

2.6 Handläggning, prövning och utredning

Texten har flyttats till det här avsnittet från det tidigare avsnittet 2.6 ("Snabb handläggning, komplettering och utredning"). Lagt till nya numrerade underrubriker. Lagt till avsnitt om hur prövningen av ändringar ska göras, särskilt när det finns flera villkor som inte prövats i ursprungsbeslutet. Lagt till nya avsnitt om när den enskilde begär något annat eller återkallar sin begäran.

2.7 Förutsättningar för rättelse eller ändring

Tagit bort vilseledande text om rättelse under rubrik "Beslut".

Avsnitt 2.7.1. Uppdaterat litteraturhänvisningar.

Avsnitt 2.7.2. Förtydligt att 37 § FL enbart kan användas när det inte finns en skyldighet att ändra ett beslut enligt 113 kap. 3 § SFB. Lagt till text om skyldigheten att agera sakligt och opartiskt samt att beakta allas likhet inför lagen. Lagt till avsnitt om de grundläggande villkoren för ändring, vad som är ett gynnande beslut och villkoren för ändring av gynnande beslut. Lagt till hänvisning till JO-beslut och avsnitt 1.10 angående när den enskilde ångrar sig. Redaktionella ändringar.

Avsnitt 2.7.3. Förtydligt när 38 § FL blir tillämplig. Redaktionella ändringar.

Avsnitt 2.7.4. Text angående avvisning från tidigare avsnitt 2.5 ("Formell prövning") har flyttats till det här avsnittet. Förtydligt Försäkringskassans skyldighet att pröva ärendet enligt 38 § FL innan ärendet överlämnas till förvaltningsrätten samt enligt vilka bestämmelser prövningen sker.

2.9 Överlämna ändringsbeslutet till domstolen tillsammans med överklagandet

Förtydligt i vilka fall ändring ska göras med stöd av 38 § FL. Redaktionella ändringar. Tagit bort text om den äldre förvaltningslagen.

2.10 Mer om dokumentation av beslutet

Bytt namn på rubrik (tidigare "Mer om beslutsmeddelandet"). Lagt till beslutsbrev på flera ställen. Lagt till text om hur Försäkringskassan dokumenterar beslut och hänvisning till vägledning 2004:7.

2.12 Om en domstol upphäver eller ändrar ett ändringsbeslut efter överklagande – vad innebär det?

Nytt avsnitt där det beskrivs vad som gäller när en domstol upphäver eller ersätter/ändrar ett ändringsbeslut.

Version 3

Sammanfattning

Texten om allmänna principer om rättskraft ersatt med möjligheten att ändra ett beslut med stöd av 37 § FL.

1 Rättelse och ändring av beslut enligt SFB

Texten om Försäkringstillhörighet borttagen.

Förtydligande av hur rekvisitet *överlämnat till domstol* ska tolkas.

1.1.1 Metodstöd – vem ska meddela beslutet?

Nytt metodstöd angående vem som ska meddela beslut om rättelse eller ändring.

1.2 Vilka beslut kan ändras?

Texten om FTH och om beslut angående 4 kap 3 § SFB borttagen.

1.2.1 Hur ska olika situationer hanteras?

Tillägg om hur ett beslut ska hanteras när oriktigheten är ett skriv- eller räknefel under rubriken *Beslut*.

1.2.3 Metodstöd – vilket ärende ska skapas?

Tillägg om hur kontoret ska hantera en impuls om ändring när det också finns en begäran om omprövning.

Tillägg om hur ett överklagande ska hanteras om det kommer in till förmånskontoret.

1.3 Impulser till prövning

Komplettering av hur en muntlig respektive en skriftlig impuls ska hanteras.

Förtydligande att den enskilde kan begära omprövning eller överklaga grundbeslutet även om Försäkringskassan rättat eller ändrat det.

1.5 Formell prövning

Tillägg om att ett ändringsärende ska avskrivas, när den enskilde senare begär omprövning.

1.6 Snabb handläggning, komplettering och kommunikering

Tillägg att impulsens uppgifter ska tas för sanna vid den inledande prövningen av om beslutet är oriktigt.

1.7 Förutsättningar för rättelse eller ändring

Tillägg om att skriv- och räknefel under rubriken *Beslut* ska rättas.

Tillägg om skillnaden mellan andra och tredje punkten.

1.7.2 Fel i beslutsunderlag

Tillägg att impulsens uppgifter inledningsvis ska tas för sanna, men att man senare i processen får komplettera underlaget för att kunna avgöra *hur* beslutet ska ändras.

Tillägg om lagstiftarens tanke bakom regeln i 113 kap. 3 § SFB, och hur den enskildes uppgiftsskyldighet och Försäkringskassans service- och utredningsskyldighet påverkar hanteringen, samt förtydligade om när ett beslut om ändring kan göras.

Omständigheterna fanns redan då beslutet meddelades

Förtydligande av varför tredje punkten används som grund för en ändring, när ett underlag funnits hos FK men inte beaktats vid den första prövningen.

Beslut med förbehåll

Nytt avsnitt angående ändring av beslut som meddelats med så kallat återkallelseförbehåll.

1.8 Ändring till nackdel för den enskilde

Förtydligande om att begreppet *nackdel* kan bedömas både på ett objektivt och ett subjektivt sätt.

Tillägg om att beslut ska ändras till nackdel även om den enskilde själv uppger sig ha lämnat felaktiga eller ofullständiga uppgifter tidigare.

Förfallit till betalning

Förtydligande av att det rättsliga ställningstagandet även gäller för retroaktiva ersättningar och när dessa förfaller till betalning.

Texten om FTH har tagits bort.

1.10 Tidsfrist

Tillägg angående ändring efter två år av beslut som blivit oriktiga på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning.

2. Rättelse och ändring av beslut enligt FL

Tillagt att ett beslut inte kan upphävas enligt 37-39 §§ FL utan måste ändras.

2.1 Vem är behörig att rätta eller ändra ett beslut?

Tillägg av 67 § GD:s arbetsordning angående behörighet för särskilt utsedd beslutsfattare.

2.1.1 Metodstöd – vem ska meddela beslutet?

Nytt metodstöd angående vem som ska meddela beslut om rättelse eller ändring.

2.2 Vilka beslut kan ändras?

Tillägg av beslut med återkallelseförbehåll och borttag av beslut om att en person är försäkrad i Sverige.

2.2.3 Metodstöd – vilket ärende ska skapas?

Tillägg om hur ett överklagande ska hanteras om det kommer in till förmånskontoret.

2.3 Impulser till prövning

Komplettering av hur en muntlig respektive en skriftlig impuls ska hanteras.

2.6 Snabb handläggning, komplettering och kommunikering

Tillägg att impulsens uppgifter ska tas för sanna vid den inledande prövningen om beslutet är oriktigt, samt hur en eventuell komplettering och kommunikering görs.

2.7 Förutsättningar för rättelse eller ändring

Tillägg om att skriv- och räknefel under rubriken *Beslut* ska rättas.

2.7.2 Möjligheten att ändra ett beslut

Förtydligande av varför 37 § FL kan tillämpas även på beslut enligt SFB.

Förtydligande om ändring vid återkallelseförbehåll.

2.9 Överlämna ändringsbeslutet till domstolen tillsammans med överklagandet

Ny rubrik på avsnittet.

Version 2

Utöver redaktionella ändringar och förtydliganden av tidigare text har följande förändringar skett:

Kortfattad översikt

Tillagt översikt om skillnader och likheter mellan rättelse/ändring, omprövning och överklagande

1 Rättelse och ändring av beslut enligt SFB,

Tydligare definition av begreppet *beslut*.

1.2 Vilka beslut kan ändras?

Tydligare skrivning om att ett beslut som har *omprövats* inte längre kan rättas eller ändras av annan än omprövare.

1.2.1 Hur ska olika situationer hanteras?

Tidigare avsnitt "Viktigt att tänka på i speciella situationer" har omarbetats och utökats med fler situationer.

1.3 Impulser till prövning

Det har förtydligats att prövning om ändring enligt 113:3 SFB också görs i samband med att ett överklagande kommit in.

1.7.2 Fel i beslutsunderlag

Tydligare definition av begreppet *omständighet* och ett nytt exempel. Flera förtydliganden har gjorts i texten, till exempel om *när* nya uppgifters riktighet ska kontrolleras, när tidigare beslutsunderlag varit *uppenbart* felaktigt eller ofullständigt liksom vilket bedömningsutrymme är för ändringsbeslut.

1.7.3 Felaktig rättstillämpning eller annan liknande orsak

Rättsfall angående *annan liknande orsak* har lagts till.

1.8 Ändring till nackdel för den enskilde

Rättsligt ställningstagande (2019:01) om att dagersättningar anses förfalla till betalning den dag ersättningen betalas ut har lagts till, vilket innebär att tidigare text om ersättning för förfluten tid har tagits bort.

1.12 Mer om beslutsmeddelandet

En illustration över när Försäkringskassan ska eller inte ska skicka ett beslutsmeddelande till den enskilde beträffande en prövning av ändring.

2 Rättelse och ändring av beslut enligt FL

Hela avsnittet har kompletterats med text som tidigare bara fanns i avsnitt 1, men som också gäller för ärenden som handläggs enligt förvaltningslagen, t.ex. i 2.2.1, 2.7.2 och 2.10.